

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po polji D 10.—, za ino-
zemstvo D 15.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—,
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslana plačana v gotovini.

gizica licija
Ljubljana

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon Interurb. št. 273.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštna številka
marib. št. 11.767.

Na vsila brez denarja se ne
sura. Rokopis se ne vrne.

Leto: III.

Maribor, petek 29. decembra 1922.

Številka: 293.

Fašizem se - krha!

Trst, 24. decembra.

(n. n.) — Mussolini je človek, ki se dobro zaveda težavnosti in odgovornosti svojega položaja, in vse se zdi, da že danes čuti le predobro, kako v fašizmu ni vse zlato, kar se sveti, in da mu zna prav iz tega talni-zlata prazasti polom vsega njegovega priznavanja. Umljivo je pač, da muhe lete med in da se okoli ljudi, ki imajo oblast v rokah gnete množice muh, ki bi se hotele naslanjati na medu, ki se cedi tam, kjer je oblast. Mussolini je sicer zelo sprejemljiv za osebo, ali vendar je toliko praktičen človek, da dobro ve, da se na take »muhe« ne da graditi trdna organizacija. Zato je tudi dejal ob neki priliki v laški zbornici: »Mnogo onih, ki v teh dneh kriče, da soglašajo z menoj, živo zaničujem; gre pač za duše ali dušice, ki tekajo na eno stran, kedar vleče ugoden veter, in se zaženo v drugo stran, ko veter izpremeni smer.«

Da, v fašizmu, zlasti odkar je prišel do oblasti, je mnogo gnilega, trhlega in ta gniloba in trhlina se širita, zaje- data čim dalje tem globlje v zdravo deblo. Primerov za to je mogoče naštetih že precej.

Na deželnem kongresu fašistovske organizacije v Gorici 10. t. m., se je razpravljalo o razpustu skupine v Kojkem. — Kakor sem že omenil v enem prejšnjih dopisov, so v naših slovenskih Brdih fašisti kar preko noči ustanovili celo vrsto krajevnih skupin. Seveda pa pri tem niso gledali preveč na to, kakšni so ljudje, ki vstopajo v njihovo organizacijo; samo da bi se ustanovili med našim narodom. Sprejemali so vsakogar, ki se je prijavil, a prijavljali so se večinoma bivši komunisti, ki so se na ta način hoteli zakriti pred fašistovskim nasiljem. Sedaj pa se je dogodilo, da so ti novo- mečeni fašisti začeli silno napadno nastopati proti vsakomur, zlasti pa proti pravim Italijanom, ki niso hoteli de- narno prispevati v namene fašizma. Pretepli so jih kar po vrsti. Odtod po- tem pritožbe na vodstvo in razpust kojskega »fašija«. Na ta način se- veda fašizem ne more napredovati.

Tržaška »Era Nuova«, edini tržaški laški list, ki se je toliko opogumil, da se upa reči tudi kako besedo, ki ne po- menja laskanja fašizmu je 15. t. m. objavil naslednjo vest iz Benetk:

»Snoči okoli 21. ure se je skupina desidentskih fašistov polastila sedeža beneškega fašija, ne da bi bila naletela na odpor. Desidentski fašisti, oboro- ženi od nog do glave, stražijo prostore fašija, da preprečijo vsak poizkus pristave fašistovske stranke, da bi zopet zavzeli prostore. Redarstvo je ukrenilo vse potrebno, da se preprečijo spopadi. Vendar pa je snoči prišlo na Markovem trgu do spopada med faši- sti in desidenti, v katerem je bila ena oseba težko ranjena. Vzrok tem do- godkom tiči v nezadovoljnosti z vod- stvom. Desidenti zahtevajo, da se mo- ra vodstvo beneškega fašija poveriti osebam, ki jih izvoli občni zbor, ne pa da vodijo fašijo osebe, ki mu jih je narinilo vodstvo stranke. Poveljništvo »Legije sv. Marka« je izdalo povelje, s katerim se sedemnajst vodij tega gi- banja vsled »upora in izdajstva« iz- ključuje iz stranke, in je odredilo mo- bilizacijo legije, naznanjajoč varnostni oblasti, da bodo fašisti s silo osvojili svoje prostore, če varnostna oblast ne odpravi iz njih desidentov.

Naslednji dan se je sicer varnostni oblasti posrečilo odpraviti desidente iz fašija, ali spor je seveda ostal.

Iste dni pa je zborovalo v Rimu vodstvo fašistovske stranke, ki se je

Pred razkolom v radikalni stranki.

Politični dvoboj Pašić - Protić.

Beograd, 27. decembra: Nasprotje med Pašićem in Protićem se je po izključitvi petih pristašev Protića z radikalne stranke še bolj poglobilo. Izključitev je povzročila med Protićevci veliko raz- burjenje, kar se opaža tudi pri onih Proti- čevih pristaših, ki so na vladi. Pašić bo skušal Protića in dr. Ivanića pri prihod- njih volitvah popolnoma izločiti, da bi na ta način onemogočil njihov neposreden vpliv na politiko radikalne stranke. Prvi korak proti Protiću nameravajo podvzeti s tem, da se polaste »Banatskega Glasni- ka«, ki zastopa sedaj Protićevo politiko. Zadnje vesti iz Vojvodine, posebno iz Bečkereka poročajo, da nameravajo iz- ključiti Protićevci postaviti za prihod- nje volitve posebno listo, katere nosilec bo dr. Gavrilović. Na drugem mestu bo kandidiral dr. Mihajlović, na tretjem Jef- tić in na četrtem Antić. Računajo, da bo- do dobili vsaj 10 mandatov, dočim bo nasprotna lista Ninčić-Zuganski popoln- ma propadla. Ta posreden in neposre- den boj Pašića proti Protiću bo nedvo- mno dovedel do popolnega razkola v

radikalni stranki, kar se opaža že v ra- dikalnem klubu, kjer se pojavlja vedno večja nezadovoljnost. Kar se tiče Proti- čeve kandidature, je Pašić proti temu, da bi Protić nastopil kot radikalni kan- didat. S tem se potrjuje tudi vest, da na- merava Pašić sklicati v Novem Sadu ve- lik shod, na katerem bo nastopil proti Protiću. Vsa znamenja govore za to, da bo Pašić sedaj to svojo namero, ki jo je svojčas iz političnih razlogov zavrgel, vendarle izvršil. Sredi januarja namera- va Pašić odpotovati v Kruševac, kjer so ga pozvali, naj prevzame mesto nosilca liste.

Protićeva akcija v Vojvodini.

Beograd, 28. decembra: Iz Velikoga Bečkereka poročajo, da so Protićevci po- stavili svojo listo, katere nosilec je Pro- tić sam. Z njim bodo kandidirali oni ra- dikalni voditelji, ki jih je Pašić izključil iz radikalne stranke. Zatrjuje se, da dr. Ninčić nima upanja, da bi zmagal pri pri- hodnjih volitvah. Tudi v Novem Sadu je nastalo med Protićevimi pristaši živah- no gibanje.

Nevolja v radikalnih krogih radi musliman- skih zahtev.

Beograd, 28. decembra. Posla- nec Kurbegović je spotočil ministrske- mu predsedniku Pašiću pogoje, pod katerimi bi Maglajićeva skupina sto- pila v Pašićev kabinet. Muslimanske zahteve so povzročile v radikalnih vr-

stah veliko nezadovoljstvo. Splošno vlada mnenje, da bo muslimanska sku- pina sramotno izšla iz tega položaja, v kateri je zabredla vsled pogajanj radi vstopa v vlado.

Debatza v amerškem senatu glede ra- zorožitvene konference.

Washington, 27. dec. V senatu je govoril senator Lodge proti senator- ju Borah, ki predlaga sklicanje sve- tovine razorožitvene konference. Z ozi- rom na stališče drugih držav smatra razorožitev na suhem za nesmiselno. Nasprotno pa predlaga, naj Zedinjene države zgradijo mnogo letal in lahkih križark. Senator Borah je to naziranje zavrnil, povdarjajoč, da bo, če Ameri- ka nemudoma ne prisloži Evropi na pomoč, izbruhnila nova vojna, v kate- ro bo nehote zapletena tudi Amerika.

Še vedno nemške reparacije.

Bruselj, 27. dec. Zunanji minister Jespar je izjavil v senatu, da je nemo- goče dovoliti Nemčiji moratorij brez garancij. Upa pa, da bo pariška kon- ferenca našla modus, ki bo odvaroval enotnost antante in ščitil vse upnike Nemčije.

Angleški zakladni minister v Wa- shingtonu.

London, 17. dec. Zakladni mi- nister Baldwin je odpotoval v Washing- ton v svrhu posvetovanja glede odpla- tila zavezniških dolgov.

Francoski komunisti proti zasedbi rurskega ozemlja.

Pariz, 27. dec. Komunistična stro- kovna zveza je izdala oklic, v katerem se izreka proti zasedbi rurskega ozem- lja. V oklicu pravi med drugim, da morajo nastopati pariški tovariši z grožnjo francosko-nemške generalne stavke. Dne 3. jan. se bo vršil javni shod, na katerem bosta govorila Mom- mousea in Cachin.

Prisilno posojilo na Madžarskem.

Budimpešta, 26. dec. Pri žigo- sanju avstro-ogrskih novčanic na Madžarskem so imetnikom izdali za polovico predloženega denarja le dr- žavne vrednotnice, drugo polovico pa so izplačali v madžarskih žigosanih

novčanicah. Žigosanje se ni vršilo za- radi devalvacije, temveč zaradi 50% prisilnega posojila. Te vrednotnice bo- bo izmenjane v državne srečke po tisoč, dvatisoč, pettisoč in desetisoč kron, ki bodo izplačane v 50 letih. Iz- danih bo v celem 1.300.000 srečk v zne- sku treh milijard kron. Pri tej zame- njava se bo vlada okoristila z znatno vsoto, ker niso vrednotnice izstavljene na okroglo tisočake in mora vsak imetnik čigar vrednotnica presega okroglo število, doplačati v gotovini znesek, ki mu manjka do prihodnjega tisoča.

Senator Borah o razorožitvi.

Pariz, 26. decembra. Glasom po- ročila »Newyork Herald« je senator Borah zavrnil nalog, naj skliče sve- tovinno konferenco, ki naj bi razprav- ljala o splošni razorožitvi. V zadnjih dveh letih je reparacijsko vprašanje stalno na mrtvi točki. Vsled tega je Evropa v nevarnosti, da utone v nepo- pisnem gospodarskem kaosu. Može na odgovornih mestih soglasno povdar- jajo, da trenutni položaj lahko izzove novo svetovno vojno. Vojaški izveden- ci priporočajo oboroževanje, z ozirom na skrajno resen položaj, ker bo treba predvsem pomagati onim državam, ki so v nevarnosti.

BORZA.

Curij, 28. decembra: (Izvirno.) Predborza: Pariz 37.80, Zagreb 1.45, London 24.60, Berlin 0.055, Praga 16.40, Italija 26.65, Newyork 523.75, Dunaj 0.0075, žigosane krone 0.0076, Budimpe- šta 0.22 sedem osmink, Varšava 0.03, Sofija 3.70, Bukarešta 3.10.

Zagreb 27. decembra. Devize: Dunaj 0.13—0.1325, Berlin 1.36—1.40, Budim- pešta 3.75—4.02, Italija 475—480, Lon- don 432—433, Newyork (črk) 93—94, Pariz 690—695, Praga 296—298, Švica 1780, Varšava 0.53—0.56. Valute: ame- riški dolarji 91.50—92.50, francoski fran- ki 675—680, napoleonidori 300—310, nem- ške marke 0—14.8, romunski lei 0—51, italijanske lire 473—476.

bavilo predvsem s sporom, ki je iz- bruhnil v rimskem fašizmu. Izvolila se je posebna preiskovalna komisija, ki ima nalogo da preišče vzroke spo- ra, in se je sklenilo, da je dotlej, da ta komisija izvrši svojo nalogo, obustav- ljeno vse delovanje fašistovskih četa- šev v Rimu in v vsej lacijski pokrajini.

Do ostrih notranjih sporov, ki pa se skrbno zakrivajo, je moralo priti tudi v Bolonji, kajti vodstvo stranke se je bavilo tudi z odstopom posl. Manaresi- ja, ki je izstopil iz kluba fašistovskih poslancev in sploh tudi iz fašistovske stranke. Njegov odstop je bil odobren enoglasno.

Vodstvo stranke je tudi imenovalo posebno odposlanca, da piše spore, ki so nastali v padavanskem fašiju, in posebno preiskovalno komisijo, da pre- išče hude spore, ki so nastali v Mo- deni.

S posebno ostrim pozivom se obrača vodstvo stranke na vse fašiste brez razlike čina, da se morajo kar najstro- žje držati discipline, opozarja na »po- izkuse ljudi iz drugih strank in vsako- vrstne preteklosti, da bi se vrinili v fa- šizem in ga razbili«, opominja vodite- lje provincijalnih organizacij, da se strogo drže statuta stranke, odreja, da se morajo vsi deželni kongresi odgoditi do nove odredbe, da za nadomestitev eventualno odstopivših članov dežel- nih vodstev poskrbe vodstva sama, in končno grozi vsakomur, ki bi kršil di- sciplino ali kakorkoli oviral redno de- lovanje fašistovske organizacije, s kaz- nijo, kakor jo določa statut.

Ali bi bilo treba vsega tega, če bi bila organizacija fašizma v resnici ta- ko trdna, kakor se je doslej ob vsaki priliki povdarjalo s tolikim ponosom? S kaznimi se pač ne preprečeno grozi tam, kjer se redno dogaja kaj takega, kar je vredno in potrebno kazni, in kjer se toliko zabičuje potreba discipline, je pač očitno, da discipline ni! In čemu potem cela vrsta preiskovalnih komi- sij, če bi bilo vse tako v redu, kakor se hoče prikazovati svetu? Je pač resnica, da je poleg dobrih elementov v fašizmu že od početka sem toliko ničvredne, da, naravnost zločinske so- drge, da mora vkljub še tako strogi di- sciplini prihajati venomer do dogod- kov, ki so vse, samo ne častni za stran- ko, ki zavzema prvo mesto na vladi. Velik del fašistovskih četašev tvore pač že od začetka sem bivši »arditi«, ki so jih v času vojne pobrali iz vseli mogočih kaznilnic in jih vtaknili med »napadalne čete«. Ko je vojna minula, jih niso mogli pognati nazaj v kaznil- nice, in ti »junaki poštenjaki« so po- tem tvorili vsepovsod jedro fašistov- skih četašev. In ta Avgijev hlev naj sedaj izčisti vodstvo stranke!

Fašizem je odtlej, kar je na vladi, že izgubil mnogo od svoje prvotne sli- ke in oblike, in to izgubljanje se veča od dne do dne. Kakor vse kaže, najbrž ni več daleč čas, ko bo stal pred neizo- gibno alternativo: ali izločiti vso na- vlaško, nakar bo ostalo zelo malo zrnja od plev, ali pa z vso sodrgo naprej v gotovo pogubo! Zgodi naj se pa ali pr- vo ali drugo, je fašizmu kot takemu odzvonilo. Je pač in ostane neomajna resnica, da prihod vsakega ekstremiz- ma na oblast pomenja zanj začetek konca. Fašizem si je sam zadal smrtni udarec s svojim prihodom na vlado!

Mussolini vlada.

Rim, 27. dec. Ministrski predsednik Mussolini je danes sprejel profesorja Tantaleona, ki mu je poročal o položa- ju v Avstriji, nakar je imel daljši raz- govor z zakladnim ministrom. Popol- dne je sprejel Mussolini italijanskega poslanika v Londonu della Torette in italijanskega delegata v reparacijski komisiji Salvago Raggia.

Politične vesti.

* **Radič bo kandidiral v Sloveniji?** Izvedeli smo, da hoče nastopiti Radič kot nosilec kandidatne liste Novačanova republikanske stranke v Sloveniji.

* **Volilni proglas radikalne vlade.** Šele čez deset dni je izdala radikalna vlada svoj oklic na narod. Oklic ne pove nič bistvenega; na eni strani se radikalci opravičujejo, da so razbili vladno koalicijo, na drugi strani pa stresajo iz rokava vse polno obljub. — Radikalci povdarjajo, da so bili duhoviti v demokratskem klubu tudi po krizi razdeljeni in da je za nadaljevanje koalicije z dosedanjim programom manjkal glavni pogoj »enotnost v političnem pogledu«. Res pa je, da so se demokrati obeh struj zedinili za enoten delovni program, da pa so radikalci namenoma izigrali demokrate. Pašičeva vlada obljublja, da bo storila vse primerne korake, da bi se popravila državna uprava. Uredila in popravila bo državne finance, poskrbela za pravičnejšo in enakomernjšo davčno obremenitev državljanov in uvedla štedenje. Seveda obljublja tudi pomoč uradnikom in invalidom, ako mogoče, še pred sprejetjem uradniškega in invalidskega zakona, ki prideta na dnevni red nove skupščine. Končno napoveduje v novi skupščini razne kmečko-gospodarske reforme. Vlada bo čuvala avtoriteto države in varovala državljane pred nedopustnim nasiljem. Vlada je končno uverjena, da se bo večina naroda izrekla za stanje, ki se je ustvarilo z ustavo.

* **Radikalna vlada se igra z uradniki.** Vseled razpusta narodne skupščine je vprašanje zvišanja uradniških doklad in izplačila 13. mesečne plače stopilo zopet v ozadje — če ni popolnoma pokopano. Gotovo je, da lahko uradniki pod radikalno vlado čakajo na pragmatiko še 25 let. Zvišanje dodatkov bi se seveda vključilo razpustu dalo urediti po zakonu o draginjskih dokladah, in sicer z naredbo finančnega ministra, katero ima odobriti samo finančni odbor. Ta odbor obstoji in je konstituiran ter permanenten. Nova radikalna vlada je ob svojem nastopu sicer izjavila, da bo dala uradnikom 13. plačo in zvišala doklade. A že par dni na to se je začela umikati, češ da se boji stopiti pred finančni odbor, ki je po večini opozicijski, ter da so — blagajne prazne, ker je finančni minister vrnil Narodni banki 130 milijonov dinarjev. Nato je na eni strani demokratski klub podal izjavo, da bo v finančnem odboru glasoval za čim večje zvišanje doklad, četudi je v opoziciji, na drugi strani je pa tudi Narodna banka zopet posodila državi vmenjen znesek. S tem je odpadel poslednji izgovor vlade, vključno temu pa je na splošno presenečenje novi finančni minister izjavil, da ni govora o 13. plači in o zvišanju doklad. Demokratski klub je vsled tega sklenil prijeti odločno protestno akcijo in hoče prisiliti vlado, da izpolni dano obljubo.

Louis Pasteur.

(Po prof. dr. Vratislavu Kučera.)

Ves kulturni svet je slavil dne 27. t. m. stoletnico rojstva francoskega kemika in bakterijologa Ludvika Pasteurja, ki je po svojih izumih, s katerimi je obogatil zdravniško vedo in visoko povzdignil javno zdravstvo, postal prvi dobrotnik človeštva.

Pasteur je bil rojen dne 27. decem. 1822 v Dole blizu švicarske meje in je umrl 28. septembra 1895 v Villeneuve l'Étang v Parizu. Njegov oče je bil obrtnik v Dole in pozneje v sosednem mestecu Arbois. Tam je Ludvik začel obiskovati šolo, v Besançonu pa je posejal gimnazijo. Že v prvih razredih je kazal zanimanje za kemijo in fiziko, na visoki šoli pa si je bil izvolil prirodoslovje za svojo stroko. Bilo mu je 24 let, ko je položil doktorat, na to pa je sprejel službo profesorja v Dijonu. Poučeval je fiziko, a le tri mesece. Bil je imenovan za izrednega profesorja prirodoslovne fakultete v Strassbourgu. Leta 1852 je postal redni profesor. Leta 1857 mu je vlada poverila vodstvo višje učiteljske šole v Parizu. Leta 1881 je bil izvoljen za člana Académie française, v zbor »štiridesetih nesmrtnih« mož Francije; največja čast, ki jo

* **Komunisti in volitve.** V nedeljo dopoldne se je vršila konferenca zaupnikov bivše komunistične stranke, na kateri se je sklenila ustanovitev nove proletarske stranke pod imenom »neodvisne radniške partije«. Zvečer je izšel proglas, podpisan od bivšega komunističnega poslanca Kacleroviča in drugih, s katerim se sklicuje za 7. jan. ustanovna skupščina nove stranke. — Stranka bo postavila v vseh industrijskih centrih svoje posebne kandidatne liste.

* **Muslimanski desničarji gredo v vlado.** Tako je sklenila na konferenci zaupnikov 25. t. m. Maglajić - Karamehmedovičeva skupina. Seveda stavijo kot pogoj za vstop v vlado: da se jim data dva portfelja, dve mesti v upravi za Bosno in Hercegovino; tri mesta srezkih načelnikov in da se izplača 42 mil. na račun ostanka »kada« za 1. 1922.

* **Odkrite bolgarske špijonske organizacije v Beogradu.** Beograjski policiji se je posrečilo te dni izslediti dobro razvito špijonsko organizacijo Bolgarov. Organizacija je štela preko 100 članov, katerih večina je bivala v Beogradu, ostali pa po raznih delih Srbije. Imen in podrobnosti policija zaenkrat še noče izdati, trdi pa se, da stoji v zvezi s to špijonažno afero tudi neke znane naše politične osebnosti, kar vzbuja seveda veliko senzacijo. Čudno je pri tem le to, da je ravno prestolnica sedež vseh mogočih protidržavnih in špijonažnih organizacij. Enkrat pridejo na sled komunistom, drugič Madžarom, tretjič Bolgarom in ne bomo se prav nič čudili, če nam bodo jutri poročali zopet o kaki italijanski organizaciji, ki ima svoj sedež pri kakem — ministru.

* **Mussolinijeva diktatura.** Mussolini hoče, kakor je razvidno iz zadnjih poročil, ki prihajajo iz Italije, temeljito obračunati z vsemi nasprotniki fašistov ter utrditi svojo pozicijo. V ta namen je pričel s čiščenjem na najvišjih uradniških mestih. Vse, kar ni zanesljivo, se mora odstraniti. Doslej je bilo izmenjanih že več višjih političnih uradnikov, med njimi tudi trije prefekti, in sicer v Turinu, Palermu in Cagliariju. Na vsa ta tri mesta so bili postavljeni generali, ožji Mussolinijevi somišljeniki. Mussolini namerava do cela spremeniti varnostno stražo ter pritiskati tudi na časopise. Na novem kovanem denarju, ki se te dni izdeluje, bo odtisnjen fašistovski znak — svezjenj palice. Žigi ministrstev imajo že vsi ta znak, ki bo našrže tudi uradno zamenjal dosedanjí italijanski grb — bel križ. Fašisti se torej utrjujejo in pripravljajo za dolgo gospodarstvo.

Dnevna kronika.

— **Plemeniti čin!** Mi vsi, ki se nismo spomnili z darili za Božič iz med bednih najbednejših, storimo to za novo leto s tem, da položimo dar, slepim na oltar! Milodare sprejema hvaležno Podporno društvo slepih v Ljubljani.

lahko domovina izkaže francoskim pisateljem, učenjakom in umetnikom. Bil je že slaven mož.

Pasteurjevo prvo večje znanstveno razkritje je bilo, da vrenje beljakovnih, škrobvih, sladkornih in drugih organskih snovi ne nastaja iz snovi samih — takozvana spontana generacija — marveč da so zanj potrebne majkne glivice, ki jih vidimo le z drobnogledom in katerih je vse polno v nevidljivem prahu, ki obdaja zemeljske prostore. Poprej je bilo treba čakati, da so te snovi same zavrele, radi česar se je na primer hrana izpridila ali drugače poškodovala. Pasteur je ugotovil tudi to, da so za čisto vrenje vedno potrebne gotove vrste glivic ali njihovih čistih kultur in da se za visoko temperaturo delovanje glivic omejiti ali popolnoma preprečiti. To razkritje je bilo velikega gospodarskega pomena. Najprej so ga uporabljali v vinarstvu, potem v pivovarstvu, v mlekarstvu in pri izdelovanju živil ter v domačem gospodinjstvu. S takozvanim pasteuriziranjem (t. j. s segrevanjem dotičnih snovi do 70 stopinj Celzija, torej do take toplote, da ne izgube svojega vonja in okusa), se sedaj konzervirajo najrazličnejša živila, ki so se v prejšnjih časih izpridila in postala nerabna. S tem se ohranijo mili-

Wolfova ulica 12, zadaj na dvorišču! Pojasnilo! Zvedeli smo, da je več prijateljev nas slepih pred Božičem iskalo našo pisarno brezuspešno kar jako obžalujemo! Prosimo ista pl. srca da se na nas obrnejo sedaj pred novim letom, ter blagohotno pošljejo svoje spominčice nam slepim v olajšavo težkih razmer v našo pisarno, ki se nahaja poleg stanovanja našega predsednika Juraska, v Ljubljani, Wolfova ulica št. 12. Podporno društvo slepih v Ljubljani.

— **Zbirka zakonov VIII. snopič.** — Zakon o državnem svetu in državnih sodiščih. Zakon o volilnih imenikih. — Zakon o ministrski odgovornosti. Zakon o izpremembah v zakonu o občih upravi. V Ljubljani 1922. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, zgoraj naštetih zakonov, od katerih je zlasti zakon o volilnih imenikih ba sedaj zelo aktualen za naša županstva.

— **IV. obrtniški ples v Celju.** Občeslovensko obrtno društvo v Celju priredi svoj običajni obrtniški ples dne 1. februarja 1923 v gornjih prostorih Narodnega doma. Veselični odseki so že pričeli s pripravi. Podrobnejša obvestila se bodo objavljala od časa do časa. Prosimo vsa druga društva v bližini, da upoštevajo, da je 1. februar obrtniški dan in ne prireajo konkurenčnih zabav kakor preteklo leto, ker se s tem oškoduje siromašnim obrtnikom in njihovim svojem določeni obrtniški podporni sklad, kateremu je čisti dobiček IV. obrtniškega plesa namenjen.

— **Naši novi konzulati v Severni Ameriki.** Kakor poročajo iz Beograda, namerava naša država ustanoviti v Severni Ameriki še štiri nove konzulate, ker dosedanjí ne zadostujejo. V Ameriki je preko milijon naših izseljencev, katerih nekateri se morajo radi pomanjkanja naših konzulatov obračati v svojih zadevah na tuje, avstrijske, češkoslovaške, italijanske in druge konzulate.

— **Šole železničarjev.** Glasom vesti iz Beograda se prihodnje leto otvora pri vseh železniških delavnicah večerne šole za učence profesionalnih otrok ter mlade delavce. V teh šolah se bo poučevalo teorijo raznih tehničnih in železniških naprav ter celotnega železniškega ustroja.

— **Holandski tobak.** Te dni je odpotovala iz Beograda na Holandsko posebna monopolna komisija, da nabavi tobak za našo državo. Naša letošnja žetev tobaka znaša 8 milijonov kilogramov, dočim znaša količina, ki jo potrebujemo 12 milijonov kilogramov.

Dopisi.

Rače. Za božičnico, ki jo je priredilo učiteljsko šolski mladini v nedeljo dne 24. decembra v šoli, so prispevali: tovarna za drože in špirit in g. Ofenheimer po 100 D, opekarna (dr. Pipuš) 50 D, načelnik kraj. šol. sveta Falež 20 D, župan Štern, Bacho, ga. Bachler, Brglez, Baumann Ivana, Hvalec, Hvane, Blatnik, Koban, ga. Möschl po

joni narodnega premoženja, obenem pa je omogočeno, da se živila tam, kjer jih je preveč, shranijo ali pa odpošljejo v kraje, kjer jih primanjkuje.

Tudi v zdravniški vedi so Pasteurjeva razkritja povzročila pravi prevrat in znaten napredek. Namesto da se razni aparati, orodje in obveze desinficirajo, se sterilizirajo z vročim zrakom.

Leta 1865 je Pasteur rešil evropsko svilarstvo. Takrat je v severni Italiji in v južni Franciji izbruhnila kuga pri sviloprejkah. Francoski senat je naprosil prof. Pasteurja, naj izume sredstvo proti pogubni kugi, ki bi utegnila povzročiti velikansko narodnogospodarsko katastrofo. Učenjak ni rad prevzel boja s to novo kugo, ker sploh ni poznal sviloprejk, vendar pa je naposled odšel v prizadete kraje in se zaprl v silno ogrete prostore, kjer je opazoval, kako se sviloprejke razvijajo in množijo. Štirinajst dni je neprenehoma prebil v vročini, ki je potrebna za razvoj sviloprejk, na to je šele mogel ugotoviti, da obolele samice prenašajo kugo na svoja jajčeca, zato pa je treba okužena jajčeca odstraniti in uničiti, da se ne okužijo tudi zdrave samice. Danes se svilarji po vsem svetu, celo na Japonskem, s pridom ravna po nasvetu učenjaka Pasteurja.

10 D. Jeglič, Piffl, Jože Paumann, Kmetič, Greif Kat., Lašič Franc, Sernko in Jarc po 5 D. Manjše zneske so še darovali Roza Lašič, Kmetič Stefan, Gradišnik in Plečko. Nekateri posestniki so darovali jabolk, kakor Požegar, trgovce Hvalec nekaj nahrbtnikov in 150 komadov papirnatih vrečic. Čirilova tiskarna v Mariboru 100 lepopisnic in znaten popust pri nakupu šolskih potrebščin. — Pohvalno mi je omeniti cenjene dame, kakor Lutmanovo, Borkovo, Malgajevo, Pirnatovo, Šijančevo, Bizjakovo, Ronuhovo Paulškovo, Klasinčevo in Mohorkovo, ki so požrtvovalno sodelovale in napekle za otroke finega peciva in okusnih slaščic. Vsem imenovanim, ki so se izkazali s tako lepimi denarnimi prispevki v prid šolski mladini, se šolsko vodstvo v imenu obdarovancev iskreno zahvaljuje. Bog plati!

Mariborska industrija.

Pod to rubriko hočemo prinašati kratka poročila o industriji v Mariboru in bližnji okolici, da seznanimo našo javnost z onimi izdelki, ki jih proizvajamo doma, o katerih pa še marsikdo ne ve, da se pri nas sploh izdelujejo ter se še vedno naročajo iz inozemstva. Na eni strani škoduje to našemu narodnemu gospodarstvu, ker slabi našo valuto, na drugi strani pa mora biti naše stremljenje usmerjeno za tem, da se čim bolj osamosvojimo od inozemstva. V to svrhu pa je pred vsem potrebno, da poznamo svojo lastno industrijo. — Naša industrija je nastala večinoma še le po preobratu in je takorekoč še le v povojih, jklub temu pa kaže tako lep napredek in razvoj, da lahko trdno upamo v njen nadaljni razvoj. Marsikako naše novo podjetje lahko uspešno konkurira z inozemstvom, kar je najboljši dokaz, da so domači izdelki najmanj tako dobri, kot dražji inozemski. Zato velja geslo: Kupuj doma!

»Kristal«, tovarna brušenega stekla in ogledal

Neznaten napis v Vrbanovi ulici št. 1. na Schmidererjevi hiši (vogal Koroska cesta - Vrbanova ulica) oznanja, da je v tej, na zunaj neznatni stavbi tovarna brušenega stekla in ogledal, edino podjetje te vrste v naši državi. Podjetje je bilo ustanovljeno šele leta 1920 ter je v obratu šele od januarja meseca letošnjega leta. Glavna zapreka za izvedbo velikopoteznega načrta, s katerim se bavi ustanovitelj, gosp. Stucin, je pomanjkanje primernih prostorov. Za enkrat je podjetje nameščeno v zato adaptiranih prostorih na dvorišču, tako, da od zunaj sploh ni opaziti, da bi bilo za neznatnim zidovi kako večje podjetje. In vendar je podjetje zelo obsežno. Zaposlenih je nad 30 oseb, med temi več strokovnjakov, kakor brusarjev iz Nemčije in Češkoslovaške, iz svetovnoznanih tovarn. Strokovno vodstvo je v rokah priznane strokovnjaka in bivšega strokov-

Leta 1881 je Pasteur znova obvaroval svojo domovino pred veliko gospodarsko katastrofo. Med ovčami se je pojavila nevarna bolezen anthrax, ki je grozila uničiti francosko ovčjerejo. Pasteur je razkril, da je mogoče obvarovati ovce pred okuženjem, če se jim vcepi kultura oslabljenih anthraxovih bacilov. Poskusi so pokazali razveseljav uspeh.

S temi poskusi pa je dokazal tudi važnost cepljenja za človeka in za njegov boj proti epidemijam. Danes je že splošno znano, kako imenitno se je med svetovno vojno obneslo cepljenje vojakov proti trebušnemu legarju in kolari.

Na temelju Pasteurjevih razkritij so dosegli njegovi dijaki, med njimi zlasti dr. Roux, da se lahko zdrave različna infekčna obolenja. Koliko otrok je umiralo na difterijo, dokler ni bilo upeljano zdravljenje s serumom!

Leta 1882, star 60 let, je seznanil svet z zdravljenjem stekline. S kakšnimi težavami in s kako požrtvovalnostjo je dosegel ta ogromni uspeh, največji trijumf svojega znanstvenega dela! O tem nam pripoveduje njegov zet Vallery-Radot:

»Da bi preskusil učinek svojega sredstva zoper steklino, je Pasteur potreboval nekoliko kapljic najstrupe-

nega učitelja na Dunaju, g. Seidla. — Tovarna izdeluje najnavadnejša »kramarska« ogledala do najfinejših brušenih venecijanskih ogledal, ki imajo še to prednost, da jim niti mokrota ne škoduje, dočim postane marsikatero, iz inozemstva importirano blago pri najmanjši vlažnosti nerabno. Po svoji fini izdelavi in kakovosti konkurirajo izdelki tovarne »Kristal« z najboljšimi inozemskimi tovarnami, kar priča dejstvo, da dobiva naročila na fine izdelke iz Francije, Anglije, Grčije, Rumunije, Švice in celo iz Amerike. Posebno priznanje uživajo krasno izvedene gravure stekla, kakor n. pr. cele slike v ogledalih itd., ki jih izdeluje samo še neka nemška tovarna. Podjetje se je s svojimi izdelki udeležilo že več razstav ter je povsod dobilo prvo priznanje. Steklo, ki se pri nas še ne izdeluje, dobavlja »Kristal« iz Češkoslovaške. Kakor smo informirani, nametava podjetje, če se bodo pri nas gospodarske prilike ustalile, zgraditi lastno tovarno za steklo, kar bi pomenilo zopet velik korak naprej v našem narodnem gospodarstvu.

Mariborske vesti.

Maribor 28. decembra 1922.

m Prerano veselje. — Včerajšnja »Straža« se znova zaletava v Organizacijo Jugoslovenskih nacionalistov, trdeč, da jo je ustanovil Prišičević ter da jo bo sedanja vlada razpustila. Veselje »Straže« je prerano; vlada si bo najbrže premislila predno bo razpustila to organizacijo, ki nima nobenega posla s kako stranko ali režimom; si- cer pa bi bila tudi razpustitev brezpo- membna, kajti jugoslovenske nacio- nalne ideje se ne da »razpustiti«, še manj pa zatreti. Ta bo ostala živa kljub vsem eventualnim sovražnikom, pa naj bodo to velikosrbi ali klerikalni aparati in bo prej ali slej tudi zmagala. Ker je »Straža« slabo infor- mirana, ji povemo, da se v Mariboru Orjuna še ni ustanovila, ampak so se vršile šele priprave za ustanovitev. — Če bi pa hotela »Straža« objaviti ime- na vseh »Orjunašev« v Mariboru, to je onih, ki so pripravljeni postati člani, bi morala izdati posebno številko. Si- cer pa se te grožnje ne bojimo, ker no- čemo nastopati tajno in izve za naša poštena imena lahko ves svet. Ako »Straža« želi, ji postrežemo sami z imeni. Toliko za danes. Poverjenik Or- june za Maribor.

m Škrlatica v Mariboru. Pobijanje škrlatice v Mariboru se more uspešno izvršiti in pojavljanje slučajev škrla- tice v celem mestnem okolišu le tedaj preprečiti, če vlada za to nalezljivo bo- lezen splošno zanimanje. Škrlatica se razširja gotovo najbolj po šolah in si- cer na ta način, da na škrlatici oboleli šolarji ali bratje in sestre obolelega ali pa že ozdraveli šolarji brez prejšnje desinfekcije obiskujejo šolo in tako o- ključujejo druge. Inkubacija, to je čas od infekcije (okuženja) do izbruha so-

lezni znaša pri škrlatici približno 9 dni. Bljuvanje, glavobol z bolj ali manj močnimi bolečinami v grlu, so začetni pojavi obolenja na škrlatici, ki jih pa lajki lahko smatrajo kot po- kvarjeno prebavo. Božične počitnice v šolah, ki trajajo 11 dni, nudijo priliko, ker šole kot infekcijski izvor odpadejo, za uspešno pobijanje epidemije, če se bodo starši šole obiskujočih otrok za to zanimali. Ravno božični čas s svo- jim izrednim preoblaganjem želode, lahko dostikrat povzroči na ta način obolenje na škrlatici in s tem napravi šole kot izvor infekcije. Prebivalstvo se tem potom opozarja, da ob pričetku šolskega pouka po božičnih praznikih pošlje v šolo samo popolnoma zdrave učence. To velja pa tudi za tiste šolar- je, ki stanujejo v gospodinjstvu v ka- terem ni obolel noben član na škrlatici ali bil na sumu, da je bolan na njej. — Prebivalstvo se opominja, da na ta na- čin z vsemi močmi in uspešno podpira pobijanje nalezljivih bolezni. Pripomi- nja se še, da lahko dobi vsakdo stro- kovni (zdravniški) nasvet pri zasebnih zdravnikih, pri zdravniških bolnišnicah blagin in ubožnih zdravnikih.

m Triglavani! Dne 3. febr. 1923. se vrši v Mariboru veliki triglavski zbor, katerega se udeležijo starejšinska zveza, JAD »Triglav« v Zagrebu, v Ljubli- ni in na Dunaju. Dopoldne tega dne zborujejo posamezne edinice, da rešijo idejno stran triglavanskega zbora, zve- čer se vrši v Götzovi dvorani veliki elitni ples v spremstvu vojaške godbe, 4. febr. pa se vrši skupni izlet vseh Triglavčanov in gostov v Peko pri Mariboru. Natančen program te velike in važne prireditve »Triglav« se ob- javi v kratkem. Tovariše člane JAD »Triglav« v Ljubljani, ki se namera- vajo udeležiti triglavanskega zbora, prosimo, da se najkasneje do 14. jan. 1923 javijo ustmeno ali pismeno pri- tov. tajniku JAD »Triglav« Ljubljana, univerza, da bo tako mogoče pravo- časno preskrbeti polovično vožnjo ter hrano in stanovanje v Mariboru. — Zdravo! — Odbor JAD »Triglav« v Ljubljani.

m V petek, 5. januarja priredijo na- ši akademiki v Narodnem domu svoj redni elitni ples. Že eno leto so uklinje- ne pokrajinske podpore in državnih pa od nikoder ni. Velik del akademikov je bil že primoran prekiniti študije in še zmiraj na nobenega upa, da se bode za dijaške izredno teški položaj izbolj- šal. Vsi, ki imajo še nekaj smisla za naš naraščaj, vsi, ki se še sami spominjajo na svoja dijaška leta, naj doprinesejo majhno žrtev in z obiskom pripomorejo uspehu plesa. Položaj nas vseh ni rav- no ugoden, pa vendar bomo skušali, da vsaj malo izboljšamo študije naši mladini. V petek bomo torej vsi pri- šli, da se malo otresemo vsakdanjih skrbi in v pogledu na naš naraščaj sa- njamo o lepši bodočnosti naše mlade države.

m Ruška kočja je tudi po zimi odpr- ta in oskrbovana. Navadne jedi in vi- no se vedno dobijo, sobe v Planinki so

vedno pripravljene. Za praznike je oskrbnik kobilin in pekel ter krasil božično drevesce. Čakal in čakal je ter bedel, pa ko le žive duše ni bilo, so se začeli kisle držati in žalostno peti: »Vsi so prihajali, njega ni bilo... in pa še tisto: »Kak' lušno je bilo, ko so rožice ble...« Mogoče pa na Silve- strovo kdo obišče Ruško kočjo, drugače se bo oskrbnik »skisal«. Planinski po- zdrav!

m Pokojninski zavod. Mariborska skupina Zveze industrijev priredi v petek dne 29. dec. 1922 ob 18. uri v mali dvorani pivovarne Götz v Mariboru shod industrijev in obrtnikov, ki bi naj postavil kandidate za volitev dele- gatov za pokojninski zavod za name- ščenje v Ljubljani.

m Zadruga brivcev naznanja slav. občinstvu, da so brivnice na Silvestro- vo cel dan do 5. ure zvečer odprte, na novega leta dan pa zaprte.

m Za Jugoslovensko Matico se je na predlog g. Jos. Karisa priigralo v obi- telji g. Ivana Gorupa 106 Din. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala. — Posnemajte!

m Podružnica Slov. plan. društva v Mariboru, potrebuje večjo množino butelj. Zato prosi, da bi tisti, ki lahko pogrešajo par steklenic, društvu iste darovali ali prodali. Prijave spreje- mata trgovini Baloh na Grajskem tr- gu in Majer na Glavnem trgu.

m Razstava ruskega slikarja grofa Balmaina v Narodnem domu se zaklju- či dne 30. decembra, na kar opozarjamo ljubitelje umetnosti, ki si razstave še niso ogledali.

m Odmevi božičnih praznikov. Le- po vreme, ki smo ga imeli ob letošnjih praznikih in dobra vinska kapljica iz naših goric so pripomogla k praznične- mu razpoloženju vseh, ki so dobre vo- lje. Tu pa tam je bilo »dobre volje« vendar le preveč, posebno pri polnih kozarcih. Marsikdo je dobil malo pre- več za »spomin«. Tako je nek Stefan Römer, po poklicu mesar, na Požrežki cesti ob priliki praznovanja božičnega dne dobil od prijaznega tovariša ubod v glavo in bo čakal novega leta najbrž v bolnici. — Enaka usoda je doletela 31-letnega spremljevalca transportov Antona Wieherja v Lajtersperku. Po obilnem okrepčilu v gostilni Bender se je pred gostilno sprl z nekim znancom, ki mu je za spomin razmesaril desno roko. Pomoči je iskal na rešilnem od- delku, ki ga je prepeljal v bolnico. — Pošteno in dostojno je hotel proslaviti božični dan tudi mesarski učence pri mesarju Nendlu, jedva 15-letni E. Kai- ser. Pri delu se je težko ranil z nožem in mu je moral rešilni oddelk razdrapano kožo zopet zakrpati. — Tu- di na deželi so se fantje praznično pre- tepali. Nek Mirko Bolko, po poklicu mlinar v Zg. Polskavi, je v pretepu do- bil več nevarnih ran, vsled česar so ga po železnici prepeljali v mariborsko bolnico. — Primerna nagrada s strani sodišča seveda ne bo izostala.

m Nesreče in nezgode. Na Štefano- vo je doživel malo avtomobilsko nezgo- do lesni trgovec Drago Šekič. Na ne- kem ovinku je avtomobil na opozeli cesti izpodrsnil, pri čemur je padel iz avtomobila. Pri padcu je zadobil pre- cejšnje poškodbe ter se je moral podati v bolnico. — Nek Ivan Geriger, pomož- ni delavec, je imel na Štefanovo oprav- ka z lestvo. Vsled ne previdnosti pa je padel z lestve ter zadobil teške notranje poškodbe. Rešilni oddelk ga je prepe- ljal v bolnico.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpologo tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Četrtek, 28. dec. Faust, izv. premi- jera. Gostovanje g. Soviškega, člana Narodnega gledališča v Ljubljani.

Petek, 29. dec. zaprto.

Sobota, 30. dec. Faust, C., gostova- nje g. Kovača, člana Narodnega gle- dališča v Ljubljani.

Nedelja, 31. dec. ob 15. uri Pogumni Tonček, izv. premijera. Mladinska predstava.

Ponedeljek, 1. januarja ob 15. uri Po- gumni Tonček, izv. Mladinska pred- stava.

Ponedeljek, 1. jan. ob 19½ Hoffman- nova pripovedke, izv. (kuponi).

»Faust«. Opozarjamo cenj. občinstvo na današnje premijero »Fausta«. — »Faust« je eno največjih in najboljših glasbenih del v svetovni glasbeni li- teraturi. Vlogo »Fausta« poje odličen pe- vec g. Sovilski, član Narodnega gleda- lišča v Ljubljani.

»Pogumni Tonček«. Za novoletno darilo vprizori tuk. gledališče Špicar- jevo mladinsko igro »Pogumni Ton- ček«. V tej mladinski igri je polno le- pih scenskih in vsebinskih momentov. Pri predstavi sodeluje vojaška godba pod osebnim vodstvom skladatelja Vi- ktora Parne, ki je napravil tudi godbo za balet, katerega je naštudiral gosp. Harastovič. »Pogumni Tonček«, ki je imel, pred leti vprizorjen v Ljubljani, jako lep uspeh, bo tudi pri nas vzbudil mnogo pristrane zabave pri mladini ka- kor pri odraslih.

»Užitkarji«. Drama študira izvirno delo našega znanega in priznanega dramatika Alojzija Remca »Užitkarji«, kmetska tragedija v treh dejanjih. Po izjavi strokovnjakov je to najboljšo Remčevo dramsko delo. »Užitkarji« se bodo vprizorili kmalu po novem le- tu.

»Faust«. Naznanjamo, da je na le- palkih pomotoma naznačeno »Faust« v šestih slikah, pač pa v petih.

Sokolstvo.

o Sokolsko društvo na Polzeli prire- di v društvenih prostorih (restavracija pri kolodvoru) Silvestrov večer z boga- tim sporedom. — Prijatelji sokolstva, kdor hoče ta večer v veselem razpolo- ženju ob zvokih ciganske godbe priča- katj novega leta — dožrdošli. Odbor.

Objave.

§ Izobraževalno društvo privatnih nastavlencev v Mariboru. V nedeljo dne 31. decembra se vrši v Gambinovi dvorani ob 19. uri zvečer redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora; 2. Poročilo pregled- nikov; 3. Volitev novega odbora; 4. Slučajnosti. V slučaju, da ob 19. uri zborovanje ne bode sklepčno, se vrši eno uro pozneje zopet zborovanje, ki pa bode ob vsaki udeležbi sklepčno. Čla- ni se naprošajo, da prinesejo članske izkaznice s seboj. Po končanem zboro- vanju se vrši Silvestrov večer plesnega odseka. Odbor.

Turistika in sport.

: Smučarski propagandni izlet na Bloke, dojočen na 25. in 26. t. m. je JZSS odgodil na 6. in 7. januarja 1923. Istotako se prvi smučarski tečaj v Boh. Bistrici ne bo pričel že 27. t. m., tem- več se odgodi na poznejši ugodnejši čas, ki ga pravočasno oznamimo po ča- sopolisu. (TPR.)

Izred sodišča.

Maribor, 22. decembra.

Nepoštena dekla.

Enoindvajsetletna v Ptujsko goro pristojna služkinja Jožefa Cigler, ki je že enkrat radi tatvine predkaznova- na, je bila od maja pa do sredine sept. pri Jožefi Likavec na Ranci kot dekla zaposlena. Med tem časom je pokradla svoji službodajalki različno perilo ter 5 parov nožev in vilic v skupni vred- nosti 2800 K ter je nato skrivoma iz- ginila. Cigler, ki tatvino deloma prizna je bila pred senatom obsojena na 3 mesece teške ječe.

Mnogostranski tatovi.

Pekovski pomočnik Karl Anžič, po- možni delavec Ivan Schweighofer in zidarSKI delavec Ivan Slavič, vsi iz Maribora, ki so radi tatvine že pred- kaznovani, so se zagovarjali pred o- krožnim sodiščem radi hudodelstva tatvine oziroma prestopka goljufije. Schweighofer in Slavič sta dne 6. no- vembra vdrila v stanovanje Hermana Vreš v Brezjem pri Mariboru ter od- nesla 2 srebrni žepni uri, električno svetilko, aparat za britje in bankovec za 10 Din., v skupni vrednosti 1000 K.

nejše sline steklega psa, ki pa jih je mogel dobiti le v trenutku, ko je pes tpeel na najhujšem napadu. Če je pes le za spoznanje ranil človeško kožo in jo oslinil s strupeno slino, je to takrat pomenilo, da čaka dotičnega človeka neizogibna, strašna smrt. Vzlic temu je Pasteur obiskoval stekle pse in ča- kal trenutka, ko so pobesneli, da bi u- jel nekoliko potrebnih kapljic tega strupa. Nekega dne sva prišla h krlet- ki, v kateri se je zvijal v napadu ste- klini ogromni buldog. Ko so pazniki potisnili skozi mrežo veliko železno pa- lico, jo je pes pograbil in držal s tako močjo, da so mu jo s težavo iztrgali iz krvavih, zapenjenih zob. Takoj na to so potisnili skozi mrežo ušesa nekoli- kih kunccev, da bi jih pes ugriznil in na ta način vcepil kuncem najhujšo steklino. Toda pes se je umaknil v oza- dje in ga je bilo treba z velikimi želez- nimi kleščami uprav privleči k mreži. Tu so siloma držali njegovo glavo, nakar je Pasteur s tenko cevko sesal iz za- penjenih ust strupeno pasjo slino.

Krvave oči buldoga so se zrcalile v globokih očeh učenjaka. Govorile so: »Hočem tvojo smrt«. Učenci kave oči so odgovarjale: »Hočem ohranovati človeka.« Ko je Pasteur nabral dovolj strupa, je krenil vesel in zadovoljen v svoj laboratorij, kajti sedaj je lahko iz- vršil odločilne poskuse, ki so človeštvo

rešili neoprestanega strahu pred doslej neozdravljivo steklino, a ljudi, ki jih je po nesreči ugriznil stekli pes, so re- šili trpljenja in grozne smrti.

Pasteurju so se celo znanstveno misleči ljudje rogali in smejali, ko so slišali o njegovih originalnih poskusih. Pa to je šlo mimo njega in kmalu so ga slavili kot dobrotnika človeštva. Ker pa je znanstveno delo zrahljalo njego- vo zdravje in mu ni prineslo premo- ženja, je leta 1884 francoski parlament odobril zakon, s katerim se je Pasteur- ju priznala pokojnina v znesku 20.000 frankov kot poseben izraz hvalečnosti za njegove zasluge na znanstvenem polju. Angleški učenjak Huxley pa je pravilno povdaril, da je vrednost Pa- steurjevih iznajb tako velika, da lahko odtehta predpisano vojno odškodnino v znesku 5 milijard frankov, katero je l. 1871 Nemčija naložila poraženi Fran- ciji.

Leta 1886 je bil v Parizu osnovan in leta 1888 odprt obsejni in prekras- no opremljeni Pasteurjev zavod za bi- ološko kemijo in zdravljenje stekline. Danes ima vsaka država nekoliko Pa- steurjevih zavodov. V grobnici pariš- kega zavoda pa počivajo telesni ostan- ki moža, ki ga smemo po pravici šteti med največje in najzaslužnejše pred- stavitelje 19. stoletja.

Dne 7. novembra pa so vsi trije obdoženci ukradli Tereziji Tkalič v Digošah iz zaklenjene omare gotovino v znesku 3224 K. Slavič je razumtega meseca oktobra pod zvito pretvezo, da je vajenec pri sladščičarju Emanuelu Ilibu v Mariboru izvalil Viljemu Abtu 8 kg masla ter s tem zadnjega oškodoval za 1479 K 75 v. Sodba se glasi pri Anžiču na 1 leto, pri Schweighoferju na 3 mesece in pri Slaviču na 2 meseca teške ječe.

Pretep po obrezovanju korenja.

Zvečer dne 31. oktobra so pri posestniku Ivanu Blažku v Gradiščah, okraj Ptuj, obrezovali korenje. Običaj je, da se pri tem delu vaščani medsebojno podpirajo. Tako so prišli k Blažku posestniki Vid Letonja, njegov sin Franc, viničar Anton Muster in še drugi pomagati. Okoli 21. ure sta prišla tudi posestnikova sina Franc Emeršič iz Pristave in Franc Pisanec iz Cirkulan in še nekaj njihovih tovarišev. Njihov pravi namen pa je bil, pretepati posestniškega sina Franca Letonja, kar pa je zvedel tudi njegov oče. Po končanem delu, pri južni v sobi, je nastal kratek prepri. Emeršič se je odstranil iz sobe. Njemu je sledil Vid Letonja in poklical tudi svojega

sina na dvorišče, ki je prišel z še več drugimi fanti tudi na dvorišče. Zunaj se je začel potem splošen pretep, ki je imel za posledico prelom kosti desnega mezinca posestnika Letonja, dočim je zadobil viničar Muster lahke poškodbe na glavi. Letonja, ki je bil teško telesno poškodovan, ne more nvesti, kdo mu je prizadjal poškodbo, trdi pa, da sta se ga lotila Emeršič in Pisanec, ki sta osumljena, da sta tudi Mustru v pretepu prizadajala več lahkih telesnih poškodb. Sodba se glasi pri Emeršiču na dva meseca, pri Pisanecu pa na 6 tednov ječe.

Motenje vere.

Sedemindesetletni viničar Martin Sveneš v Vodolah, okraj Maribor, je popival dne 24. septembra v Kovačičevi gostilni v Laitersbergu. Ko je zagledal pred gostilno dve ženski, je začel na surov način preklinjati Boga. Dne 25. septembra pa se je spril s svojo ženo in se je vsled tega podal pit k Sv. Petru. Med potjo je glasno, tako da ga je slišalo več ljudi, preklinjal na najrazličnejše načine Boga. — Idoš mimo pokopališča pri Sv. Petru pa je sramotil z grdimi besedami pokopališče. Ko se je popoldan vračal domov, je pri posestniku Frasnu nale-

tel na več ljudi, ki so sadje pobirali. Začel je kričati nad nje in zopet grdo preklinjati, kar so se nad tem zgražali. Pred okrožnim sodiščem je bil surovež obsojen radi motenja vere na 4 tedne ječe.

Socijalna politika.

Stanje delovnega trga. Poročilo za čas od 12. dec. do 16. dec. 1922. — Priobčuje: Državna borza dela v Mariboru: Stalna ulica 4. telefon št. 215. — Prosta mesta se bila prijavljala: 384 moških, 233 ženskam skupa: 617; dela je iskalo: 330 moških, 410 žensk, skupaj 740; zaposleni je bilo mogoče: 175 moških, 157 žensk, skupaj 332; brezposelnih je ostalo: 511 moških, 375 žensk, skupaj 886; promet od 1. jan. do 16. dec. 1922, izkazuje 15.550 strank in sicer 6978 delodajalcev, 8572 delojemalcev ter 3591 uspešnih nakazil dela. — Delo dobijo: strojni kovači, vrtarji, zvonolivarji, kleparji, elektroobratovodja, elektromonterji, usnjariji, tapetniki, kočijaži, brivci, žagar, železolari, delavci za autogensko varjenje, rudniški pazniki, pietilke, sobarice, služkinje itd. Dela iščejo: Zlatar, pasar, mizarji, kuznar, tovarniški in po-

možni delavci, krojači, peki čevljarji, mesarji, natakariji, vzgojiteljice, kurjači, sluge, šoferji itd. Splošen pregled: Brezposelnost v zadnjem času stalno narašča. Le malo strok je, kjer bi bilo več prostih mest na razpolago, ko je delojemalcev. Pomanjkanje dela je zelo občutno in brezposelnost delavstva je v zelo težavnih priklakah.

Iz življenja in sveta.

Statistika korakov. Nek švicarski zdravnik je izdelal zelo zanimivo statistiko; eno celo leto je pazljivo štel svoje korake, katere je napravil v 365 dneh in število, katero je dobil je naravnost fantastično; to število znaša 6.750.000. Dalje je švicarski zdravnik izračunal, da napravi plesalec, ki pleše ves čas na plesu, ki traja od 23. do 5. ure jutraj 55.000 korakov, računajoč dolžino vsakega posameznega koraka na 70 cm. Ko bi plesalec šel v istem tempu neprestano dalje, bi prehodil s temi koraki pot dolgo 40 km. Ta statistika je vsekakor zanimiva in morda je tudi za to ali ono stvar koristna, a priznati pa moramo vendar, da je imel mož, ki je celo leto neprestano štel korake: ena, dve, tri itd., vsdo do 6.750.000 vražje potrpljenje.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(104)

Sodba je bila ameriška in takšna, kakršni Evropi ni moči imeti. Sklenili so jo pod pritiskom ljudstva, in nastali razmer. Odločevali so tudi politični motivi. Blizu so bile volitve in republikanska vlada bi se rada prikupila demokratski stranki. Allan je poslušal sodbo z mirnim obrazom in brez pomude zgledil revizijo. Slušateljstvo pa je za nekoliko minut popolnoma otrpnilo.

A potlej je izpregovoril razgorčen, drhteč ženski glas: »Ni je več pravice v Državah. Sodnike in porotnike so plovstvene družbe podkupile!«

Bila je Ethel Lloyd. Ta opomnja jo je stala malo imovino in povrh tega deset tisoč dolarjev za pravdnike. In ker je med svojo pravdo, ki je obujala ogromno pozornost, sodni dvor iznova razžalila, je dobila tri dni zapore zaradi nesposobnosti. A Ethel Lloyd ni plačala prostovoljno niti beliča. Dala se je zarubiti. In sicer je izročila sodnemu izvrševalcu dvojne rokavice z gumbi, ukrašenimi z briljanti.

»Ali dolgujem več?« je vprašala.

»Ne, zahvalim,« je izvrševalec odgovoril in z rokavicami odšel.

Ko pa je prišel čas, da pojde v luknjo, se ji ni hotelo. Tri dni jai? No, Sir! Odkadila jo je na krovu svoje parne jahte »Zlati krap« in jela pluti križem morja dvajset milj od obale, kjer ji ni mogel nikdo nič. Vsako uro se je pomenkovala s svojim očetom po brezžičnem brzojavu. Sprejemalne postaje novin so vse pomenke ujemale in Newyork se je dobrovoljil teden dni. Stari Lloyd se je hčeri smejal, da je bil ves solzen, in jo je oboževal še iskreneje. Ker pa ni mogel živeti brez Ethel, jo je končno zaprosil, naj se poruče. Da ni prav zdrav. Ethel je spredek »Zlatega krapa« neugotoma uslerila na Newyork, n tam so jo roke pravice brž brž zajele.

Ethel je morala za tri dni v zapor in novine so štele, kdaj pride ura, ko jo izpuste. Ethel se je iz zapore prismejala in zunaj jo je sprejelo mnoštvo nanjo čakajočih avtomobilov in zmagoslavno izprevodilo domov.

Tačas pa je Allan sedel v državni jetnišnici v Atlanti. Ni se bal ničesar, ker je menil, da bodo sodbo razveljavili.

V juniju se je pričela revizijska razprava.

Velikanska pravda se je razmotavala iznova. Ali sodba je ostala nedotaknjena in Allan se je vrnil v Atlanto.

Allanova pravda je prišla pred Supreme Court. In čez nadaljnje tri mesece se je pričela zadnja pravda. Stvar je postajala opasna in Allanovo življenje je bilo v nevarnosti.

Denarstvena kriza je tačas odnehala. Promet, trgovina, industrija so se jele popravljati. Iz ljudstva je strastno razpaljeno sovraštvo izginilo. Stotera znamenja so kazala, da nekdo poizkuša Allanovo stvar spraviti v red. Trdili so, da Ethel Lloyd. Po novinah so izhajali priznanje pisani članki. Imenik porotnikov je bil čisto drugačen.

Ko se je Allan pojavil pred najvišjim sodnim dvorom, so ga vsi začudeno gledali, kakšen je. Barva njegovega lica je bila obledna in nezdrava, čelo mu je bilo razoroženo, in tudi kadar je govoril, so je črtale globoke brazde. Osivel je ob sencih in močno shujšal. Blesk oči je ugasel. Kdaj pa kdaj se je zdel dočista nebržen.

Razburjanja zadnjih mescev ob sodnih razpravah ga niso mogla potreti. Ali zapor v Atlanti mu je izpodbijal zdravje. Ker se ni mogel nič več udeleževati življenja in se uveljavljati, je mož, kakršen je bil Allan, moral propasti; kakor se sesede stroj, ki predolgo miruje. Bil je ves nemiren in je slabo spal. Trpale so ga strahovite sanje, da je jutraj vstajal ves izmučen. Predor ga je preganjal s strahotami. V njegovih sanjah je bobnevalo in v rove je vdiral ocean in skozi predorska ustja odplaval na tisoče mož kakor utopljene živali. Predor je sesal kakor lijak: požiral je

strojnice in hiše, v žrelo so polzeli predorsko mesto, parniki, vodovje in kopnina, Newyork se je nagibal in pogrezal. Newyork je gorel plamenoma in Allan je bežal čez strehe topečega se mesta. Videval je S. Wolfa na tri dele razrezanega in vsi trije deli so živeli in so ga ponižno prosili, naj jim prizanese.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88.** 1328

Praznih steklenic za vino

(7/10 lt) kupi vsako množino veletrgovina z vinom **Pugel, Rossmann in Voller, Maribor, Trg svobode št. 3.** 2567 9-7

Mala oznanila.

Trgovca s 400.000 K v gotovini, želi vstopiti kot družabnik v dobro vpeljano trgovino. Ponudba je vposlati na upravo lista pod »Trgovca«. 2640 3

Sprejme se na dobro hrano več gospodov. Sodna ulica 26, III. nadst. 2647

Pozor Industriji! Parni stroj, 7 HP, neprevozi, za kak mlin ali žago, se po nizki ceni prodaja. M. Herga, Sv. Lenart, p. Vel. Nedelja. 2636

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Zamenjava stanovanja.

Snežno stanovanje v Sodni ulici z eno sobo in kuhinjo se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo, event. tudi v okolici. Naslov pove uprava.

Meblovana soba

za dva solidna gospoda se išče. Ponudbe pod »NUJNO« na upravo lista. *

Parno

GUBANJE OBLEK

(plisiranje)

2643

Izvršuje najhitreje damski modni atelje

Marica Kitzler, Krekova ul. 5.

RAZGLAS.

V četrtek, dne 18. januarja 1923 ob 10. uri dopoldne se vrši na licu mesta v Mariboru, Mliaska ulica št. 15

prostovoljna javna dražba

Proda se hiša z vrtom. V hiši se vrši stara gostilniška obrt, poprej znana Soštarčeva gostilna.

Najnižja ponudba iznaša 2 milijona jug. kron. Ponudniki morajo pred začetkom dražbe položiti 10% varščine. Hiša se proda tudi pred dražbo, ako to kupec želi.

Natančnejše podatke glede dražbenih pogojev, obsežnosti objekta itd. dajeta sodni komisar dr. Franjo Firbas, notar v Mariboru, ter zastopnik lastnika dr. Franjo Rosina, odvetnik v Mariboru. 2645

Josip Novak, uradnik Zadržne gospodarske banke naznaja v svojem imenu in imenu svojega otroka ter starišev prijateljem in znancom pretresujočo vest, da je njega nepozabna soproga, oziroma najboljša mamica, gospa

Mara Novak, roj. Zupanc

v četrtek, dne 28. t. m. ob 7. uri zjutraj po daljši mukepolni boleznini nenadoma preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v soboto, dne 30. decembra ob 14. uri popoldan iz hiše žalosti v Wilsonovi ulici 13 na pokopališče v Pobrežju.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v različnih cerkvah.

Maribor, dne 28. oktobra 1922.

2648

Najprimernejša božična in novoletna darila

so le stvari, katere vsakdo in vsak dan rabi in to so:

DENAR

nice, listnice, tobačnice, kovčagi, kasete, damske torbice itd. Vse to se v 2440 največji izbiri dobi pri

Ivanu Kravos, Aleksandrova 13, ozir. Cankarjeva 1.